Úradný vestník
Európskej únie

SK
Séria L

2024/2250

10.10.2024

UZNESENIE EURÓPSKEHO PARLAMENTU (EÚ) 2024/2250

z 11. apríla 2024

s poznámkami, ktoré je neoddeliteľnou súčasťou rozhodnutia o absolutóriu za plnenie rozpočtu deviateho, desiateho a jedenásteho Európskeho rozvojového fondu za rozpočtový rok 2022

EURÓPSKY PARLAMENT,

— so zreteľom na svoje rozhodnutie o absolutóriu za plnenie rozpočtu deviateho, desiateho a jedenásteho Európskeho rozvojového fondu za rozpočtový rok 2022,

— so zreteľom na osobitnú správu Európskeho dvora audítorov č. 35/2018,

— so zreteľom na článok 99, článok 100 tretiu zarážku a na prílohu V k rokovaciemu poriadku,

— so zreteľom na stanovisko Výboru pre rozvoj,

— so zreteľom na správu Výboru pre kontrolu rozpočtu (A9-0110/2024),

A. keďže rozvojová spolupráca Únie, ako je vymedzená v článkoch 208 až 211 Zmluvy o fungovaní Európskej únie, funguje v globálnom kontexte, ktorý je definovaný Agendou OSN 2030 pre udržateľný rozvoj („Agenda 2030“) a jej cieľmi udržateľného rozvoja;

B. keďže Únia spolupracuje s veľkým počtom rozvojových krajín a jej hlavným cieľom je prostredníctvom poskytovania rozvojovej a technickej pomoci prijímajúcim krajinám podporovať hospodársky, sociálny a environmentálny rozvoj s prvoradým zameraním na zníženie a odstránenie chudoby v dlhodobom horizonte;

C. keďže od roku 1959 do roku 2020 európske rozvojové fondy (ERF) poskytli pomoc na rozvojovú spoluprácu africkým, karibským a tichomorským (AKT) krajinám a zámorským krajinám a územiam (ZKÚ); keďže rámec, ktorým sa riadi vzťah Únie s krajinami AKT a ZKÚ, tvorí dohoda o partnerstve podpísaná v Cotonou (ďalej len „Dohoda z Cotonou“) 23. júna 2000 na obdobie 20 rokov, neskôr dočasne predĺžená; keďže dohoda zo Samoy bola podpísaná 15. novembra 2023;

D. keďže jedenásty Európsky rozvojový fond sa dostal do záverečnej fázy, keďže 31. decembra 2020 nadobudla účinnosť jeho doložka o ukončení platnosti; keďže osobitné zmluvy pre existujúce dohody o financovaní sa však budú podpisovať až do 31. decembra 2023 a realizácia prebiehajúcich projektov financovaných z ERF bude pokračovať až do ich konečného ukončenia;

E. keďže pokiaľ ide o VFR na roky 2021 – 2027, pomoc na rozvojovú spoluprácu krajinám AKT je začlenená do Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa (NDICI – Globálna Európa) a pomoc v oblasti rozvojovej spolupráce pre ZKÚ je začlenená do rozhodnutia o pridružení zámoria vrátane Grónska;

F. keďže deviaty, desiaty a jedenásty ERF neboli začlenené do všeobecného rozpočtu Únie a budú sa naďalej vykonávať a až do ich ukončenia vykazovať samostatne;

G. keďže ERF sú takmer úplne spravované Generálnym riaditeľstvom Komisie pre medzinárodné partnerstvá (GR INTPA), pričom malú časť (5 %) výdavkov ERF na rok 2022 spravuje Generálne riaditeľstvo pre humanitárnu pomoc a civilnú ochranu (GR ECHO);

H. keďže rozvojová spolupráca sa vyvíja od tradičnejšieho modelu darca – príjemca smerom k väčšiemu dôrazu na vzájomné záujmy, ktoré zahŕňajú nielen sociálne sektory, ale aj udržateľné investície, obchod a rozvoj hospodárskych odvetví s vysokou pridanou hodnotou, a na medzinárodné partnerstvá na riešenie globálnych výziev; keďže podľa ZFEÚ „hlavným cieľom politiky Únie v oblasti rozvojovej spolupráce je obmedzovanie chudoby a v dlhodobom horizonte jej odstránenie“;

I. keďže prostredníctvom prístupu Tím Európa Únia spolupracuje s členskými štátmi v teréne, s miestnymi príjemcami a s ostatnými darcami s cieľom dosiahnuť hmatateľný vplyv a transformačnú zmenu v partnerských krajinách;

Plnenie rozpočtu

1. berie na vedomie, že v roku 2022 bolo finančné plnenie desiateho a jedenásteho Európskeho rozvojového fondu (individuálne záväzky: 853 mil. EUR a platby 2 386 mil. EUR) poznačené rozhodnutím Rady (EÚ) 2022/1223 ([1]) o opätovnom použití 600 miliónov EUR z uvoľnených finančných prostriedkov z desiateho a jedenásteho Európskeho rozvojového fondu;

2. berie na vedomie rozhodnutie Rady o pridelení sumy 600 mil. EUR z projektov v rámci 10. a 11. ERF, v prípade ktorých bola zrušená viazanosť ich finančných prostriedkov, na účely financovania opatrení na riešenie krízy v oblasti potravinovej bezpečnosti a hospodárskeho otrasu v afrických, karibských a tichomorských (AKT) krajinách v dôsledku ruskej útočnej vojny proti Ukrajine; domnieva sa, že vzhľadom na mimoriadne ťažkú situáciu v oblasti potravinovej bezpečnosti v krajinách AKT je potrebné doplniť tieto prostriedky vhodnými opatreniami na posilnenie potravinovej autonómie miestnych spoločenstiev;

3. konštatuje, že v roku 2022 prispelo vykonávanie ERF k zlepšeniu v oblasti vody a sanitácie, prístupu k elektrickej energii, prístupu k právnej pomoci, potravinovej bezpečnosti a výživy, ochrany životného prostredia, stratégií zmierňovania zmeny klímy a prírodných ekosystémov, zdravia, vzdelávania a podnikania/zamestnateľnosti;

4. konštatuje, že ERF predstavuje 33,2 % portfólia GR INTPA, pokiaľ ide o platby v roku 2022, ktoré dosiahli 2 452 mil. EUR (t. j. 98,08 % ročného cieľa); konštatuje, že platby Európskej investičnej banky (EIB) dosiahli 461 mil. EUR; konštatuje, že vzhľadom na to, že doložka o ukončení platnosti jedenásteho ERF uplynula 31. decembra 2020, v roku 2022 neboli žiadne nové záväzky, s výnimkou záväzkov finančných prostriedkov vyplývajúcich z opätovného použitia rezervy desiateho a jedenásteho ERF podľa rozhodnutia (EÚ) 2022/1223, pokiaľ ide o osobitné opatrenia na reakciu Únie na krízu potravinovej bezpečnosti a hospodársky otras v afrických, karibských a tichomorských krajinách (AKT); konštatuje, že platby EIB v rámci investičného nástroja AKT dosiahli 400 mil. EUR;

5. zdôrazňuje význam prístupu Tímu Európa pre účinnosť a viditeľnosť pomoci Únie a víta iniciatívu Komisie prehĺbiť koordináciu s členskými štátmi a čo najviac využiť ich odborné znalosti v partnerských krajinách, aby sa zabezpečila silnejšia Európa vo svete; berie na vedomie regionálnu iniciatívu Tímu Európa pre západnú stredomorskú migračnú trasu, ktorého riadiaca skupina zahŕňa zástupcov GR NEAR aj GR INTPA, ktorí zabezpečujú súdržnosť opatrení a optimálne využívanie finančných zdrojov;

6. poukazuje na to, že v rámci jedenásteho ERF bolo uzavretých 60 % zmlúv a že Komisia by mala ukončiť uzatváranie deviateho ERF v roku 2024; berie na vedomie pokrok pri uzatváraní desiateho ERF, keď bolo uzavretých 95,2 % zmlúv;

7. berie na vedomie úsilie GR INTPA o zníženie predchádzajúceho predbežného financovania s cieľovou hodnotou 40 % a starých nevyčerpaných záväzkov, pričom cieľová hodnota je 35 %; konštatuje, že GR INTPA prekročilo svoj cieľ znížením predchádzajúceho predbežného financovania v prípade ERF o 54,31 % a o 52,51 % v prípade starých nevyčerpaných záväzkov v rámci ERF a v celej oblasti jeho zodpovednosti; konštatuje, že pokiaľ ide o nevyčerpané záväzky, dosiahla cieľ 35 % pre ERF s 36,83 %;

8. konštatuje, že podľa správy Dvora audítorov kľúčový ukazovateľ výkonnosti GR INTPA týkajúci sa zníženia starého predbežného financovania nezohľadňuje počet rokov, počas ktorých zostala každá transakcia predbežného financovania otvorená, a preto sa Dvor audítorov domnieva, že dosiahnutie tohto kľúčového ukazovateľa výkonnosti neodráža ťažkosti, s ktorými sa stretol pri zúčtovaní starších transakcií predbežného financovania, z ktorých niektoré boli otvorené až 12 rokov; berie na vedomie odpoveď Komisie, že pokiaľ ide o zastarávanie otvorených faktúr a predbežného financovania, ktoré zostali nezúčtované až 12 rokov, väčšina týchto starých predbežných financovaní súvisí so súdnymi spormi; vyzýva Komisiu, aby naďalej podávala Európskemu parlamentu správy o týchto súdnych sporoch, ako to už urobila v nadväznosti na odporúčanie Európskeho parlamentu 2015/PAR/0463; ďalej konštatuje, že s cieľom znížiť staré zálohové platby a riešiť starnutie faktúr Komisia už zaviedla ročné kontroly, pričom93 % platieb ERF bolo v roku 2022 vykonaných v riadnom termíne, používa prehľad ukazovateľov portfólia (aktualizovaný v októbri 2023), ktorý umožňuje zamestnancom monitorovať zastarávanie predbežného financovania a sledovať faktúry s dlhou splatnosťou, a prijíma ďalšie opatrenia vrátane ad hoc kampaní, seminárov a usmernení;

9. konštatuje, že GR INTPA dosiahlo svoj cieľ, ktorým je najviac 13 % starých zmlúv v rámci ERF, ktorých platnosť sa skončila; konštatuje, že v prípade ERF dosiahlo 10,56 % a v prípade všeobecného rozpočtu Únie 8,39 %;

10. poukazuje na to, že výška nesplatených záväzkov ERF dosiahla v roku 2022 12,6 % alebo 8 250 miliónov EUR;

([1]) Rozhodnutie Rady (EÚ) 2022/1223 z 12. júla 2022 o pridelení finančných prostriedkov, ktorých viazanosť bola v rámci projektov realizovaných z 10. a 11. Európskeho rozvojového fondu zrušená, na účely financovania opatrení na riešenie krízy v oblasti potravinovej bezpečnosti a hospodárskeho otrasu v afrických, karibských a tichomorských krajinách (AKT) po ruskej útočnej vojne voči Ukrajine (Ú. v. EÚ L 188, 15.7.2022, s. 147).

Vplyv činností na finančné výkazy

11. konštatuje, že pri predbežnom financovaní došlo k poklesu o 239 mil. EUR najmä v dôsledku menšieho počtu vyplatených záloh z dôvodu poklesu počtu podpísaných zmlúv (2 118 mil. EUR v roku 2021 v porovnaní s 853 mil. EUR v roku 2022), a že v dôsledku zníženia predbežného financovania a iných platieb sa hotovosť a peňažné ekvivalenty zvýšili o 34 mil. EUR;

12. berie na vedomie zvýšenie časovo rozlíšených nákladov o 123 mil. EUR v dôsledku zvýšenia počtu otvorených zmlúv na konci roka, pri ktorých neboli do konca roka potvrdené žiadne žiadosti o úhradu nákladov, a preto bolo potrebné náklady odhadnúť;

13. okrem toho berie na vedomie celkové zníženie prevádzkových nákladov o 74 mil. EUR najmä v dôsledku ukončenia činnosti trustových fondov, čo viedlo k zníženiu príspevkov potrebných na pokrytie ich výdavkov, a že výdavky súvisiace s núdzovou pomocou sa zvýšili, keďže uvoľnené finančné prostriedky z desiateho a jedenásteho ERF boli opätovne použité na boj proti nepriaznivým vplyvom vojny na Ukrajine;

14. zdôrazňuje, že pokiaľ ide o vplyv vystúpenia Spojeného kráľovstva z Únie, Dvor audítorov dospel k záveru, že na účtovnú závierku ERF za rok 2022 nie je potrebné vykazovať žiadny finančný vplyv a že účtovná závierka ERF k 31. decembru 2022 správne odráža stav procesu vystúpenia k uvedenému dátumu;

Spoľahlivosť účtovnej závierky

15. konštatuje, že rozpočet deviateho ERF (2000 – 2007) predstavoval iba 13,8 mld. EUR, rozpočet desiateho ERF (2008 – 2013) sa takmer zdvojnásobil na 22,7 mld. EUR, a že rozpočet jedenásteho ERF predstavoval vysokú sumu 30,5 mld. EUR, z čoho 29,1 mld. EUR bolo pridelených krajinám AKT a 0,4 mld. EUR ZKÚ, pričom 1 mld. EUR bolo určených na administratívne náklady;

16. berie na vedomie oznámenie Komisie o uzavretí ôsmeho ERF, ktoré bolo vydané v októbri 2021; poukazuje na to, že v ročnej účtovnej závierke ERF za rozpočtový rok 2022 Komisia uviedla, že všetky činnosti ôsmeho ERF boli ukončené a že všetky zmluvy a finančné rozhodnutia boli v účtovníctve ERF uzavreté a zostávajúce otvorené príkazy na vymáhanie pohľadávok boli presunuté do deviateho ERF; konštatuje však, že v účtovnej závierke stále figurovali finančné informácie o ôsmom ERF a niektoré zostatky ôsmeho ERF boli v roku 2022 stále otvorené, konštatuje, že prevádzková uzávierka 8. ERF sa uskutočnila podľa plánu v roku 2021 a že úplná účtovná uzávierka ôsmeho ERF ešte nie je ukončená z dôvodu prebiehajúcich príkazov na vymáhanie;

17. berie na vedomie skutočnosť, že Dvor audítorov vo svojej výročnej správe o aktivitách financovaných z deviateho, desiateho a jedenásteho ERF za rozpočtový rok 2022 dospel k záveru, že účtovná závierka za rozpočtový rok končiaci sa 31. decembra 2022 vyjadruje verne zo všetkých významných hľadísk finančnú situáciu ERF, že výsledky ich operácií, ich peňažné toky a zmeny ich čistých aktív za príslušný rozpočtový rok ukončený k tomuto dátumu sú v súlade s ustanoveniami nariadenia Rady (EÚ) 2018/1877 ([2]) (nariadenie o rozpočtových pravidlách, ktoré sa vzťahujú na ERF) a účtovnými normami verejných služieb;

Zákonnosť a správnosť príslušných transakcií

18. berie na vedomie názor Dvora audítorov, že príjmy súvisiace s účtovnou závierkou za rok končiaci sa 31. decembra 2022 sú zo všetkých významných hľadísk zákonné a správne;

19. konštatuje, že vykonávanie európskych rozvojových fondov (ERF) sa týka krajín, ktoré čelia zhoršujúcim sa vplyvom zmeny klímy, strate biodiverzity a potravinovej neistoty a sú oslabené dôsledkami pandémie ochorenia COVID-19, neodôvodnenej a nevyprovokovanej útočnej vojny Ruska na Ukrajine, ako aj rastúcim dlhom, novými a zabudnutými humanitárnymi krízami a konfliktmi, ktoré vytvárajú rastúcu nerovnosť a chudobu; trvá preto na tom, že zostávajúce projekty v rámci ERF by sa mali zamerať na pokrok v plnení cieľov udržateľného rozvoja; opakuje, že bezpečnosť, vzájomne prospešné partnerstvá a medzinárodná spolupráca sú základnými podmienkami na to, aby svet dosiahol pokrok v plnení cieľov udržateľného rozvoja do roku 2030 a po ňom;

20. pripomína svoje znepokojenie nad mnohými možnými dôvodmi série záporných stanovísk Dvora audítorov k zákonnosti a správnosti výdavkov vzhľadom na skutočnosť, že výdavky schválené v účtovnej závierke za rok končiaci sa 31. decembra 2022 sú významne poznačené chybami; zároveň konštatuje, že kontext, v ktorom prebieha vykonávanie ERF, je rizikový, zložitý a rýchlo sa vyvíjajúci, s pozoruhodnou rozmanitosťou, pokiaľ ide o geografické rozptýlenie, implementujúce subjekty a partnerské krajiny a metódy poskytovania pomoci;

([2]) Nariadenie Rady (EÚ) 2018/1877 z 26. novembra 2018 o finančných pravidlách, ktoré sa vzťahujú na 11. Európsky rozvojový fond a o zrušení nariadenia (EÚ) 2015/323 (Ú. v. EÚ L 307, 3.12.2018, s. 1).

21. konštatuje, že na účely auditu správnosti prechodov Dvor audítorov preskúmal vzorku 140 transakcií, ktorá reprezentovala celý rad výdavkov v rámci ERF; okrem toho konštatuje, že ju tvorilo 27 transakcií týkajúcich sa núdzového trustového fondu EÚ pre Afriku, 98 transakcií schválených 20 delegáciami EÚ ([3]) a 15 platieb schválených ústredím Komisie;

22. so znepokojením konštatuje, že zo 140 preskúmaných transakcií obsahovalo chyby 57 (40,7 %) transakcií v porovnaní s 54 (38,8 %) transakciami v roku 2021 pri rovnakom počte transakcií; okrem toho zdôrazňuje, že Dvor audítorov vyčíslil 48 chýb (43 v roku 2021), na základe čoho odhadol úroveň chybovosti na rozpočtový rok 2022 na 7,1 % (4,6 % v roku 2021);

23. so znepokojením konštatuje, že podľa typológie chýb bola odhadovaná úroveň chýb v rozpočtovom roku 2022 v súvislosti s nevzniknutými výdavkami 51 % (14,9 % v roku 2021), s neoprávnenými výdavkami 24 % (38,6 % v roku 2021), so závažným nedodržaním pravidiel verejného obstarávania 16 % (14,6 % v roku 2021), s chýbajúcimi základnými podpornými dokumentmi 7 % (23,3 % v roku 2021) a s inými typmi chýb 2 % (8,6 % v roku 2021); berie na vedomie odpoveď Komisie, že väčšina chýb, ktorým bolo možné predísť, sa týka nadmerného zúčtovania (nevzniknuté výdavky), ktoré je spôsobené nedostatočným finančným vykazovaním zo strany implementujúcich partnerov v nepriamom riadení a nemá vplyv na realizáciu projektov;

24. berie na vedomie odpoveď Komisie, že v roku 2022 je približne 50 % súhrnných chýb spôsobených nadmerným zúčtovaním, čo je postup, pri ktorom sa nevzniknuté výdavky zahrnú do účtovníctva ako vzniknuté výdavky, a preto sú dočasné, pretože po konečnom zúčtovaní už nebudú existovať; ďalej berie na vedomie opatrenia, ktoré Komisia prijala s cieľom umožniť jednoduchšiu identifikáciu vzniknutých výdavkov, a vyzýva Komisiu, aby sa o účinkoch týchto opatrení obrátila na orgán udeľujúci absolutórium;

25. konštatuje, že v roku 2022 sa vďaka kontrolám *ex ante* GR INTPA zabránilo vyplateniu neoprávnených výdavkov v celkovej výške 167,94 milióna EUR, čo predstavuje 2,91 % celkovej fakturovanej sumy a je to viac ako referenčná hodnota stanovená GR INTPA pre tento ukazovateľ (2 %) a viac ako výsledok za rok 2021 (2,62 %); povzbudzuje Komisiu, aby naďalej zlepšovala kontrolné systémy;

26. je znepokojený tým, že národný povoľujúci úradník ERF v Benine zadal zákazku poradenskej spoločnosti na posilnenie účasti občianskej spoločnosti v krajine, čím vážne porušil pravidlá verejného obstarávania; so znepokojením konštatuje, že podľa Komisie hodnotiaci výbor využil svoju „diskrečnú právomoc“ a použil metódu výpočtu, ktorá nebola v postupe dostatočne zdokumentovaná; berie na vedomie opatrenia, ktoré Komisia prijala s cieľom odstrániť nedostatky zistené v tejto delegácii a predísť podobným problémom v iných delegáciách; konštatuje, že chybovosť delegácie EÚ v Benine predstavovala približne 30 % celkovej chybovosti a že ak by nebola zahrnutá, celková chybovosť by bola približne 4,7 % namiesto 7,1 %; pripomína, že transparentnosť a zodpovednosť sú nevyhnutné pre mimovládne organizácie, ktoré musia konať v plnom súlade s finančnými pravidlami a hodnotami Únie, najmä pri riadení finančných prostriedkoch Únie, a zdôrazňuje, že mimovládne organizácie by mali byť podporované v ich kontrolných a monitorovacích systémoch, najmä tie, ktoré pôsobia v tretích krajinách; pripomína, že mimovládne organizácie podliehajú rovnakej úrovni kontroly a vyšetrovania ako všetci ostatní príjemcovia finančných prostriedkov Únie;

27. so znepokojením konštatuje, že odhadovaná chybovosti systematicky prekračuje prah významnosti (2 %); so znepokojením konštatuje, že v porovnaní s rozpočtovým rokom 2021 sa odhadovaná chybovosť zvýšila o 2,5 % v porovnaní s nárastom o 0,8 % medzi rozpočtovými rokmi 2020 a 2021;

28. konštatuje, že v roku 2022 Komisia vydala 333 príkazov na vymáhanie pohľadávok na 293 zmlúv v celkovej výške 62,92 milióna EUR;

Transparentnosť a účinnosť systémov monitorovania a zabezpečenia

29. berie na vedomie pripomienku Dvora audítorov, že sa Komisia a jej partneri v roku 2022 pri vykonávaní dopustili väčšieho počtu chýb v transakciách týkajúcich sa odhadov programov a grantov a dohôd o príspevkoch a delegovaní právomocí s prijímajúcimi krajinami, medzinárodnými organizáciami a agentúrami členských štátov než v transakciách týkajúcich sa iných foriem podpory (napr. dohôd týkajúcich sa zákaziek na práce, tovar alebo služby); okrem toho konštatuje, že z 99 kontrolovaných operácií tohto typu, ktoré Dvor audítorov skúmal, bolo 46 ovplyvnených vyčísliteľnými chybami, čo predstavovalo 86 % odhadovanej miery chybovosti; berie na vedomie, že GR INTPA v súčasnosti skúma svoju stratégiu kontroly vrátane požiadaviek na podávanie správ a skúma možné nápravné opatrenia; žiada Komisiu, aby informovala orgán udeľujúci absolutórium o jeho revidovanej stratégii kontroly;

([3]) Benin, Botswana, Burkina Faso, Džibutsko, Etiópia, Fidži, Gabon, Svätý Tomáš a Princov ostrov, Guinea-Bissau, Haiti, Pobrežie Slonoviny, Libéria, Madagaskar, Malawi, Nigéria, Tanzánia, Gambia, Togo, Uganda a Zimbabwe.

30. konštatuje, že podľa správy Dvora audítorov v 23 prípadoch vyčísliteľných chýb a v piatich prípadoch nevyčísliteľných chýb mala Komisia dostatok informácií na to, aby mohla predísť chybe alebo ju odhaliť a opraviť pred schválením výdavkov; okrem toho poznamenáva, že podľa hodnotenia Dvora audítorov by odhadovaná chybovosť bola o 5,5 percentuálneho bodu nižšia, ak by Komisia riadne využila všetky informácie, ktoré mala k dispozícii, v porovnaní s 2,4 percentuálneho bodu v roku 2021; berie na vedomie odpoveď Komisie, že väčšina chýb, ktorým bolo možné predísť, je spôsobená nedostatočným finančným vykazovaním zo strany implementujúcich partnerov v nepriamom riadení; berie na vedomie záväzok Komisie preskúmať svoju stratégiu kontroly vrátane požiadaviek na podávanie správ a vyzýva Komisiu, aby informovala o prijatých nápravných opatreniach;

31. konštatuje, že podľa správy Dvora audítorov 22 transakcií obsahujúcich vyčísliteľné chyby, ktoré k odhadovanej chybovosti prispeli 2,3 percentuálneho bodu, bolo predmetom auditu alebo overenia výdavkov; ďalej poznamenáva, že kontrolný systém GR INTPA je založený na kontrolách *ex ante* a že informácie uvedené v audítorských/overovacích správach, ktoré opisujú skutočne vykonanú prácu, neumožnili Dvoru audítorov posúdiť, či sa chyby mohli odhaliť a opraviť počas týchto kontrol *ex ante*, keďže správy sa nevzťahujú na 100 % vykázaných výdavkov a neposkytujú ani dostatočné podrobnosti na potvrdenie toho, či položky, v ktorých Dvor audítorov zistil chyby, boli súčasťou kontrol *ex ante*; v tejto súvislosti poznamenáva, že Komisia pravidelne aktualizuje referenčné podmienky overovania výdavkov s cieľom zvýšiť úplnosť a zrozumiteľnosť podávania správ; vyzýva Komisiu, aby orgánu udeľujúcemu absolutórium podala správu o dosiahnutých zlepšeniach;

32. zdôrazňuje, že Dvor audítorov určil dve oblasti výdavkov, v ktorých sú transakcie vďaka špecifickým platobným podmienkam menej náchylné na chyby: a) rozpočtová podpora a b) projekty s viacerými darcami realizované medzinárodnými organizáciami, pri ktorých sa uplatňuje tzv. konceptuálny prístup; konštatuje, že Dvor audítorov v roku 2022 kontroloval dve transakcie rozpočtovej podpory a osem projektov, v ktorých sa uplatňuje konceptuálny prístup, riadených medzinárodnými organizáciami;

33. zdôrazňuje úlohu miestnych implementujúcich partnerov a potrebu zabezpečiť im podporu a budovanie kapacít; konštatuje, že s postupným ukončovaním projektov ERF by sa malo zachovať miestne know-how týkajúce sa nakladania s finančnými prostriedkami Únie s cieľom využiť ich pri projektoch v rámci Nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce (NDICI) – Globálna Európa, pričom zdôrazňuje, že projekty Únie by mali podliehať hodnoteniu, monitorovaniu a podávaniu správ v snahe určiť ich účinnosť a zabrániť nezamýšľaným negatívnym vplyvom;

34. je znepokojený tým, že podobne ako v predchádzajúcich rokoch niektoré medzinárodné organizácie poskytli len obmedzený prístup k dokumentom (napr. vo formáte určenom len na čítanie), čo bránilo plánovaniu, vykonávaniu a kontrole kvality auditu Európskeho dvora audítorov a viedlo k oneskoreniam; konštatuje, že o otázkach kontroly sa viackrát diskutovalo so subjektmi OSN a Svetovou bankou, a to aj v rámci zasadnutí spoločnej technickej referenčnej skupiny a pracovnej skupiny FAFA EÚ – OSN, a že boli zriadené spoločné technické skupiny, ktoré pravidelne diskutujú o otázkach auditu a kontroly; ďalej konštatuje, že Komisia spolupracuje s príslušnými medzinárodnými organizáciami a zintenzívnila s nimi komunikáciu o prístupe Dvora audítorov k dokumentom; vyzýva Komisiu, aby toto úsilie zintenzívnila;

35. konštatuje, že jedenásta štúdia GR INTPA o zvyškovej chybovosti, ktorú vykonal externý dodávateľ v jeho mene v roku 2022, odhadla celkovú zvyškovú chybovosť pod 2 % prahom významnosti stanoveným Komisiou už siedmy rok za sebou: 1,15 % (1,14 % v roku 2021);

36. zdôrazňuje, že podľa posúdenia Dvora audítorov štúdia o zvyškovej chybovosti nepredstavuje zákazku na uisťovacie služby ani audit a vychádza z metodiky a príručky o zvyškovej chybovosti, ktorú poskytlo GR INTPA; konštatuje, že GR INTPA objasňuje, že štúdia o zvyškovej chybovosti má byť kľúčovým ukazovateľom odhadovaného finančného vplyvu zvyškovej chybovosti, t. j. meria riadne fungovanie systému vnútornej kontroly a tým preukazuje nápravnú kapacitu Komisie; zdôrazňuje, že podobne ako v predchádzajúcich rokoch Dvor audítorov zistil v štúdii obmedzenia; konštatuje, že Dvor audítorov na základe preskúmania metódy výpočtu použitej v štúdii o zvyškovej chybovosti 2022 usúdil, že zvyšková chybovosť bola podhodnotená a že výsledkom výpočtu Dvora audítorov bola zvyšková chybovosť vo výške 1,35 %; okrem toho berie rovnako ako v predchádzajúcich rokoch na vedomie názor Dvora audítorov, že metodika zvyškovej chybovosti umožňuje dodávateľovi spoliehať sa výlučne na výsledky kontrol riadenia GR INTPA a že spoliehanie sa na prácu iných audítorov je v rozpore s účelom štúdie o zvyškovej chybovosti;

37. konštatuje, že od roku 2018 GR INTPA výrazne znížilo rozsah výhrad (t. j. podiel výdavkov, ktoré sú nimi kryté) vo výročných správach o činnosti a že podobne aj výročná správa o činnosti za rok 2022 neobsahuje žiadne výhrady; konštatuje, že Dvor audítorov sa domnieva, že chýbajúce výhrady vo výročnej správe o činnosti za rok 2022 sú neodôvodnené a zastáva názor, že to čiastočne vyplýva z obmedzení štúdie o zvyškovej chybovosti; berie na vedomie odpoveď Komisie, že absencia výhrad je odôvodnená správnym uplatňovaním metodiky o zvyškovej chybovosti a pokynov jej ústrednými útvarmi;

38. konštatuje, že GR INTPA odhaduje celkovú sumu vystavenú riziku pri platbe na 83,3 mil. EUR (1,4 % výdavkov v roku 2022) a celkovú sumu vystavenú riziku pri ukončení na 71,7 mil. EUR; okrem toho konštatuje, že zo sumy vystavenej riziku pri platbe GR INTPA odhaduje, že 11,6 mil. EUR (19 %) bude opravených prostredníctvom jeho kontrol v nasledujúcich rokoch (táto suma je známa ako „nápravná kapacita“);

39. berie na vedomie, že akčný plán GR INTPA na rok 2022 zameraný na zistené nedostatky v oblasti kontroly a vysoké riziká zahŕňa zlepšenie následných opatrení v súvislosti so zisteniami Európskeho dvora audítorov/zvyškovej chybovosti a že v septembri 2022 boli prijaté nové verzie príručky a metodiky o zvyškovej chybovosti s cieľom riešiť problémy uvedené v predchádzajúcich pripomienkach Dvora audítorov; berie na vedomie odpoveď Komisie, že zmenené pravidlá zabraňujú nadmernému spoliehaniu sa na predchádzajúcu kontrolnú činnosť, keďže sa teraz vyžaduje, aby sa prípady spoliehania sa na predchádzajúcu kontrolnú činnosť monitorovali na základe historických priemerov; ďalej konštatuje, že Komisia v plnej miere vykonala odporúčanie Dvora audítorov z výročnej správy za rok 2020, aby sa pre dodávateľa štúdie o zvyškovej chybovosti stanovila povinnosť oznámiť Komisii akékoľvek podozrenie z podvodu voči rozpočtu Únie počas jeho práce; vyjadruje však poľutovanie nad tým, že Komisia neprijíma odporúčanie uvedené vo výročnej správe Dvora audítorov za rok 2022, aby sa zlepšila metodika o zvyškovej chybovosti a overilo sa jej správne uplatňovanie, keďže nevidí potrebu zmeniť metodiku použitú v štúdii o zvyškovej chybovosti na extrapoláciu položiek s vysokou hodnotou;

Predchádzanie podvodom, ich odhaľovanie a náprava

40. konštatuje, že GR INTPA od roku 2014 vypracovalo a vykonáva vlastnú stratégiu boja proti podvodom na základe metodiky, ktorú poskytuje Európsky úrad pre boj proti podvodom (OLAF), a že stratégia bola od nadobudnutia účinnosti trikrát aktualizovaná; berie na vedomie, že GR INTPA sa rozhodlo odložiť strednodobé hodnotenie svojej stratégie boja proti podvodom (pôvodne plánované na rok 2022) z dôvodu viacerých prebiehajúcich auditov a aktualizácií, ktoré viedli Útvar pre vnútorný audit, Európsky dvor audítorov a úrad OLAF; okrem toho konštatuje, že GR INTPA vykonalo 90 % sprievodného akčného plánu a že všetky opatrenia boli vykonané v oznámených termínoch, okrem preskúmania možnosti šírenia anonymizovaných príkladov prípadov podvodov v rámci vnútornej siete Komisie, ktoré bolo vykonané v roku 2023;

41. konštatuje, že GR INTPA prispelo aj k stratégii Komisie na boj proti podvodom a nadviazalo na finančné odporúčania úradu OLAF vydané v rokoch 2018 – 2022, čo viedlo k uzavretiu len 24 % finančných odporúčaní a k nadviazaniu na 76 % finančných odporúčaní; víta výsledky dosiahnuté v roku 2022, ako napríklad nadobudnutie účinnosti nových interných usmernení o spracúvaní informácií súvisiacich s podvodmi, posilnený systém menovania siete GR INTPA na boj proti podvodom, začatie externých informačných akcií smerom k vykonávacím partnerom a príjemcom GR INTPA, pokračujúcu aktualizáciu všetkých interných webových stránok, príručiek a databáz a každoročné upozornenie všetkých zamestnancov na normy profesijnej etiky, prevenciu a odhaľovanie podvodov a pravidlá zverejňovania informácií;

42. konštatuje, že na konci roka 2022 GR INTPA vedelo o 24 prebiehajúcich vyšetrovaniach a úrad OLAF ho informoval o ukončení 6 vyšetrovaní s finančnými a/alebo administratívnymi odporúčaniami, 7 vyšetrovaní bez odporúčania a o postúpení 2 prípadov Európskej prokuratúre; konštatuje, že GR INTPA systematicky zasielalo úradu OLAF všetky prípady podozrenia z podvodu alebo nezrovnalosti a pozorne sledovalo všetky finančné odporúčania oznámené úradom OLAF;

43. konštatuje, že prvým prioritným cieľom stratégie GR INTPA na boj proti podvodom na roky 2021 – 2024 je zvýšiť internú a externú informovanosť o otázkach súvisiacich s podvodmi, a to aj prostredníctvom možností odbornej prípravy; vyjadruje však poľutovanie nad tým, že Dvor audítorov zistil nedostatok školení o prevencii podvodov v rámci svojej misie v štyroch delegáciách (zamestnanci neabsolvovali školenie o prevencii podvodov za posledných 5 rokov);

44. víta skutočnosť, že GR INTPA optimalizovalo využívanie systému včasného odhaľovania rizika a vylúčenia ako nástroja na sankcionovanie podvodov a posilnilo opatrenia proti podvodom v súvislosti s rozpočtovou podporou;

Rozpočtová podpora Únie

45. konštatuje, že platby rozpočtovej podpory uskutočnené v rámci ERF v roku 2022 predstavovali 105,2 milióna EUR;

46. na porovnanie konštatuje, že Ukrajina sa v roku 2022 dostala na tretie miesto v portfóliu rozpočtovej podpory s prebiehajúcimi operáciami vo výške takmer 800 miliónov EUR;

47. zdôrazňuje, že v posledných troch rokoch sa z rozpočtu EÚ vyplatilo celkovo 6 miliárd EUR – 3 miliardy EUR v roku 2020, 1,2 miliardy EUR v roku 2021 a 1,8 miliardy EUR v roku 2022; okrem toho konštatuje, že rozpočtová podpora predstavovala 15 % platieb Európskej komisie v rámci nástroja susedstva a rozvojovej a medzinárodnej spolupráce – Globálna Európa (NDICI-Global Europe), nástroja predvstupovej pomoci (IPA III), rozhodnutia o pridružení zámorských krajín vrátane Grónska (DOAG) alebo v rámci predchádzajúcich nástrojov;

48. konštatuje, že v roku 2022 sa najväčším príjemcom rozpočtovej podpory stalo európske susedstvo (38 %), po ktorom nasledovala subsaharská Afrika (24 %), Ázia (18 %), západný Balkán (8 %), Latinská Amerika (6 %) a Karibik (2 %), zámorské krajiny/územia (2 %) a tichomorský región (2 %), a že podľa typu zmlúv prevažujú zmluvy o výkone odvetvových reforiem nad zmluvami o budovaní štátu a odolnosti a zmluvami o cieľoch udržateľného rozvoja, ktorých hodnota predstavuje 74 % portfólia v porovnaní s 24,5 % a 1,5 %;

49. pripomína, že audit Dvora audítorov týkajúci sa správnosti ([4]) nemôže siahať za fázu vyplatenia rozpočtovej podpory prijímajúcej krajine Komisiou, pretože tieto finančné prostriedky sa následne zlučujú s rozpočtovými zdrojmi tejto krajiny;

50. konštatuje, že v roku 2022 boli najväčšími príjemcami platieb z ERF Mozambik, Sudán a Konžská demokratická republika, pričom sektormi s najvyššími finančnými prostriedkami boli vláda a občianska spoločnosť, poľnohospodárstvo, energetika a sociálna infraštruktúra a služby; konštatuje, že vykonávanie ERF sa týka krajín, ktoré čelia zhoršujúcim sa vplyvom zmeny klímy, strate biodiverzity a potravinovej neistoty a sú oslabené rastúcim dlhom, novými a zabudnutými humanitárnymi krízami a konfliktmi, ktoré vytvárajú rastúcu nerovnosť a chudobu; žiada, aby bol ERF podmienený, ak existujú dôkazy o porušovaní ľudských práv, a aby sa kontrolovala korupcia a daňové úniky;

51. vyzýva na väčšiu koordináciu medzi Komisiou, ESVČ a delegáciami EÚ s cieľom uľahčiť diskusie a spoluprácu s príslušnými miestnymi aktérmi v teréne v záujme určenia projektov, ktoré najlepšie spĺňajú ciele účinnosti rozvoja;

52. konštatuje, že miestni mimovládni aktéri majú dobré predpoklady na poskytovanie pomoci Únie ľuďom v núdzi, najmä v odľahlých oblastiach; zdôrazňuje, že posilnená spolupráca Únie s týmito organizáciami by mohla urýchliť efektívnosť rozvojovej spolupráce;

Následné kroky v súvislosti s absolutóriom za rok 2021

53. berie na vedomie zo správy Komisie o následných opatreniach k absolutóriu za rok 2021, že digitalizácia kontrol v oblasti vonkajších činností prebieha s cieľom prijať podnikové postupy a nástroje a že nadchádzajúci prechod na podnikový elektronický audit uľahčí systematickejšie a integrovanejšie monitorovanie zistení z auditov a overovaní, čím sa uľahčí komplexnejší proces následných opatrení;

54. konštatuje, že v roku 2023 sa obnovili spoločné školenia s pracovníkmi OSN a že Komisia sa dohodla s OSN na vytvorení spoločných technických skupín, ktoré budú pravidelne diskutovať o otázkach auditu a kontroly, a že Komisia bude naďalej prijímať opatrenia na hľadanie praktických a dlhodobých riešení týchto otázok;

55. konštatuje, že v roku 2022 GR INTPA posúdilo systémové zistenia pri overovaní výdavkov na opatrenia, ktoré vykonalo 20 celosvetovo pôsobiacich medzinárodných organizácií, ktorých riadenie audítorských úloh je centralizované, a že v januári 2023 sa podelilo o svoje zistenia, ako aj o navrhované zmierňujúce opatrenia s príslušnými zamestnancami ústredia a delegácií;

56. konštatuje, že Komisia a jej partnerské inštitúcie (vrátane rozvojových finančných inštitúcií a rozvojových agentúr) aktívne spolupracujú s miestnymi organizáciami súkromného sektora s cieľom diskutovať o výzvach a príležitostiach na zvýšenie prístupu k financovaniu prostredníctvom finančných nástrojov, ako sú operácie kombinovaného financovania, a že politický dialóg sa vedie v rámci partnerstiev s partnerskými krajinami prostredníctvom delegácií EÚ a národných investičných fór; zdôrazňuje význam mobilizácie súkromného sektora na odstránenie nedostatku finančných prostriedkov na rozvoj a dosiahnutie cieľov udržateľného rozvoja;

57. víta stratégiu Global Gateway ako spoločnú reakciu Únie na globálne výzvy; zastáva názor, že v čase nových geostrategických výziev musia subjekty zahraničnej a bezpečnostnej politiky Únie a rozvojovej spolupráce lepšie koordinovať svoju činnosť s cieľom zvýšiť prítomnosť a viditeľnosť Únie vo svete prostredníctvom investícií do tvrdej a mäkkej infraštruktúry, ktoré v partnerských krajinách vytvárajú národnú hodnotu prostredníctvom spolupráce so súkromným sektorom a inštitúciami financujúcimi rozvoj v súlade s cieľmi udržateľného rozvoja;

58. pripomína, že globálne krízy spôsobili vznik a rozšírenie nerovností v rámci jednotlivých krajín i medzi nimi, čo podkopáva sociálnu súdržnosť, a v tejto súvislosti víta vytvorenie ukazovateľa nerovnosti (I-Marker), ktorý by vytvoril spoľahlivý systém podávania správ a porovnávania príspevku všetkých intervencií k znižovaniu nerovností;

59. opakuje odporúčania Dvora audítorov pre Komisiu:
   a) skontrolovať, či sa účtovné zostatky uzavretých ERF zúčtujú včas;
   b) zabezpečiť včasné zúčtovanie predbežného financovania a faktúr v ročnej účtovnej závierke;
   c) prijať opatrenia na zlepšenie kontrolných systémov delegácií EÚ na zúčtovanie predbežného financovania;
   d) zopakovať povinnosť dodržiavať pravidlá DPH a vykonávať príslušné kontroly;
   e) posilniť kontroly *ex ante* pred schválením výdavkov;
   f) zlepšiť metodiku o zvyškovej chybovosti a overiť jej správne uplatňovanie.

([4]) Osobitná správa Európskeho dvora audítorov č. 25/2019: Kvalita údajov v rozpočtovej podpore: nedostatky v niektorých ukazovateľoch a overovaní platby variabilných tranží.